

ละครวิทยุในคืน

บทนี้ยากกับหลาน
เสียงกลองดังสะท้อน

คำวิเศษณ์ บุพบท
สื่อสารและเรียงความ

แสนสำราญชมละคร
ใจรอนรอนตึกตักตาม
ใช้ถูกกฎไม่ครั่นคร้าม
เห็นแ่งงามภาษาไทย

เนื้อเรื่อง

“โอ้ม ตอนบ้ายอย่าลืมไปเป็นเพื่อนคุณยายนะลูก” เสียงคุณแม่เตือนก่อนจะออกจากบ้านไปกับคุณพ่อเพื่อซื้อต้นไม้มาปลูกในสวนหลังบ้าน

“ครับผม” ผมรับคำหนักแน่นเพื่อให้คุณแม่วางใจ และย้ำเตือนกับตนเองว่าผมจะไปเป็นเพื่อนคุณยายอย่างแน่นอน ไม่เปลี่ยนใจแต่ความจริงแล้ว ใจของผมก็แกว่ง ๆ อยู่เหมือนกัน

วันนี้เป็นวันเสาร์ วันหยุดสุดสัปดาห์ ทุกคนจะมีกิจกรรมสบาย ๆ เพื่อเพิ่มพูนความสุขกายสุขใจ กลุ่มเพื่อนของผมโทรศัพท์มานัดหมายให้ไปสอนน้อง ๆ เล่นฟุตบอล ซึ่งเป็นเรื่องปรกติธรรมดาของกลุ่มผมที่จะแนะนำสิ่งที่ดีให้แก่นั่น

เนื้อเรื่อง

และกัน แนะนำแล้วปฏิบัติด้วยครับ ที่เคยทำก็มีการรวมกลุ่มกันไปปฏิบัติธรรม จี้ จักรยานร่วมรณรงค์การใช้พลังงานอย่างประหยัด ว่าอะไรก็ว่าตามกันครับ แต่ ครึ่งนี้ผมได้ตอบปฏิเสธ เพราะผมมีคุณยายที่เคารพรักยิ่งเพียงคนเดียว วันเสาร์ ตอนบ่ายคุณยายจะไปชมการแสดงที่โรงละครแห่งชาติ จะให้ไปคนเดียว ก็เกรงว่า คุณยายจะแลเหลียวเปล่าเปลี่ยวเอกรา จะหั่นซ้ายและขวาก็จะว่าเหวใจ ผมปล่อยให้ คุณยายตกอยู่ในสภาพนั้นไม่ได้หรอกครับ ผมจึงเต็มใจที่จะไปเป็นเพื่อน

เราไปถึงโรงละครก่อนเริ่มการแสดงครึ่งชั่วโมง ซึ่งเป็นมารยาทการเข้าชม การแสดง เราเข้าแถวต่อกันตามลำดับก่อนหลัง ตรงประตูทางเข้ามีนักศึกษามา

เนื้อเรื่อง

สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์มาคอยต้อนรับด้วยกิจกรรมารยาทที่สุภาพ แจกสูจิบัตร และพาไปยังที่นั่งตามหมายเลขบัตร ผมสังเกตเห็นว่ามีผู้มาเข้าชมการแสดงอย่าง คับคั่ง บางกลุ่มเหมาถโดยสารกันมาเป็นสิบคัน บางกลุ่มมาเป็นครอบครัว ผู้เข้าชมมีทุกรุ่นทุกวัยจะเรียกว่า “รวมรุ่น” หรือ “คละรุ่น” ก็ได้เลยครับ มีตั้งแต่รุ่น คุณยาย รุ่นคุณพ่อคุณแม่ รุ่นวัยแถมรุ่นอย่างผม รุ่นน้องก็มีครับ จึงทำให้ผมคิดว่า การแสดงที่นี้เข้าถึงผู้ชมทุกเพศทุกวัย ผู้เข้าชมต่างแต่งกายสะอาด สุภาพ แสดง ถึงความเป็นผู้มีวัฒนธรรมการแต่งกายในที่สาธารณะ เหมาะสมกับการเป็นคนดู มากกว่าจะมาเรียกคนดู ผมว่าดีครับ

เนื้อเรื่อง

ภายในโรงละครมีแสงสว่างพอให้เห็นได้ราง ๆ อากาศเย็นสบายจากเครื่องปรับอากาศที่เจียบสนิท เก้าอี้หนังจัดเป็นแนวโค้ง ลดหลั่นเป็นชั้นจากด้านหลังสู่ด้านหน้า จุดรวมความสนใจอยู่ที่เวทีการแสดง ซึ่งกันไว้ด้วยผ้าม่านกำมะหยี่สีแดงขนาดใหญ่เต็มหน้าเวที ตรงกลางปักเป็นภาพพระพิฆเนศ ทางซ้ายของเวทีเป็นโต๊ะหมู่ประดิษฐานเศียรครุฑอาจารย์ ซึ่งเป็นที่เคารพบูชาทางโขนละคร มีเศียรฤาษี เศียรพระ เศียรนาง และเศียรยักษ์ ทางขวาของเวทีเป็นที่หนึ่งของคณะปีพาทย์เครื่องใหญ่ รวมทั้งผู้พากย์เสียงและผู้ขับร้องประกอบการแสดงบรรยายภายในโรงละครสงบเจียบ เสียงเพลงทำนองไทยไพเราะน่าฟังแว่วมาจาก

เนื้อเรื่อง

เครื่องเสียงของโรงละคร ปรับอารมณ์ความรู้สึของผู้เข้าชมให้อยู่ในความสงบเย็น พร้อมที่จะเข้าสู่โลกแห่งความบันเทิง โลกแห่งห้วงฝันที่เพลิดเพลिनและเป็นสุข

ผมและคุณยายนั่งรอเวลาด้วยการอ่านสุจิต்ตรการแสดง ซึ่งเป็นเอกสารความรู้และกำหนดการแสดงของโรงละครแห่งชาติ เช่น เรื่องรามเกียรติ์ ตอน พระรามตามกวาง เรื่อง นางมโนราห์ ตอน มโนราห์บุชายัญ เรื่อง อิเหนา ตอน อิเหนาเข้าเฝ้าท้าวดาห และเรื่อง สามก๊ก ตอน ความรักของเล่าปี่ ผมอ่านแล้วก็ เข้าใจบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง แต่ดูคุณยายของผมมีสีหน้าพอใจมาก

เนื้อเรื่อง

อากาศเริ่มเย็นลง ผมดึงผ้าคลุมไหล่ผืนใหญ่จากกระเป๋าสะพายของผมให้คุณยายแล้วกระซิบว่า “อากาศเริ่มหนาวแล้ว คลุมผ้าเถิดครับ เดี่ยวจะดูแลคร ไม่นาน” คุณยายหันมารับผ้าเอาไปคลุมไหล่และคลุมเลยมาที่ไหล่ของผมด้วย พร้อมกับโอบกอด กระซิบกับผมว่า “ชอบใจหลานรัก” แล้วถามเบา ๆ ว่า “หิวไหม เข้าห้องน้ำไหม ยังพอมีเวลานะโอม”

ผมสั่นหน้าแล้วกระซิบตอบว่า “ไม่ต้องเป็นห่วงครับ”

ที่ว่า “ไม่ต้องเป็นห่วง” นั้น ผมหมายความว่า ผมรับประทานอาหารอิ่มแล้ว ผมไม่ได้หวังมารับประทานข้างหน้า ผมมาโรงละครนะครับไม่ได้มาโรงอาหาร

เนื้อเรื่อง

และผมก็เข้าห้องน้ำมาเรียบร้อยก่อนที่จะเข้ามานั่งชมการแสดงแล้ว เวลาที่ผมชมการแสดงเพลิน ๆ ผมไม่ชอบให้ใครเดินผ่านไปผ่านมาทำให้ดูการแสดงไม่ต่อเนื่อง การทำอะไรที่ผมไม่ชอบ ผมก็ไม่ทำ และคิดว่าคนอื่นก็คงไม่ชอบเหมือนผม

ก่อนเริ่มการแสดง มีเสียงประกาศเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ผู้เข้าชมทราบว่า ห้ามถ่ายภาพ ห้ามนำอาหารเข้ามารับประทานและให้ปิดเครื่องมือสื่อสารทุกชนิด ผมหยิบโทรศัพท์มาปิดเครื่องแล้วเก็บไว้ในกระเป๋า เป็นการให้ความร่วมมือกับทางโรงละครและที่สำคัญคือขอเวลาเป็นส่วนตัว ให้จิตเป็นอิสระ พ้นจากเสียงเรียวก เสียงกระตุกกระตุ้นจากกลุ่มเพื่อนสักช่วงระยะเวลาหนึ่ง

เนื้อเรื่อง

ซึ่งรวมไปถึงไม่รบกวนคุณยายของผมด้วย

เสียงประกาศ พลันแสงสว่างค่อย ๆ ลดลงพร้อมกับมีเสียงปี่พาทย์ บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทุกคนลุกขึ้นยืนตรงอย่างสงบ ครั้นจบเพลงต่าง ก็ถวายความเคารพก่อนนั่งลง เมื่อเปิดม่านเริ่มการแสดง มีเสียงปรบมือต้อนรับ และให้กำลังใจผู้แสดง ผมคิดว่า ผู้แสดงกับผู้ชมเป็นของกลุ่มกัน คุณครูกับลูกศิษย์ เป็นของกลุ่มกัน คุณยายกับหลานเป็นของกลุ่มกัน จะขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เมื่อเป็นของกลุ่มกันก็ต้องเกื้อกูลกัน ให้กำลังใจแก่กัน ก็จะสุขสันต์ทั้งคู่ ผมคงไม่คิดมากเกินไปนะครับ

เนื้อเรื่อง

การแสดงดำเนินไปอย่างสนุกสนาน ผมตื่นตาตื่นใจกับการรำมโนราห์และ
กว้างทองที่เลียนแบบกิริยาของสัตว์ได้เหมือนมากอย่างไม่น่าเชื่อ ผมประทับใจกับ
ความอลังการของฉาก แสงสี เสียง ที่ผมไม่เคยคิดว่าจะใช้เทคนิคทันสมัยเข้ามา
ประกอบ ทำให้ภาพฝันแห่งจินตนาการสมจริงและสัมผัสได้ รู้สึกประหลาดที่ต้อง
มนตรีสะกดให้คล้อยตามแต่ต้นจนจบ ผู้ชมเดินออกจากโรงละครด้วยใบหน้าที่ยิ้ม
เอมใจ

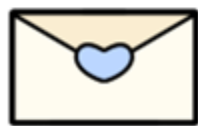
“คุณยายครับ ผมจะฝึกตีกลองมโนราห์ ผมชอบพลังเสียงที่ดังและหนัก
แน่น จังหวะก็เร็วมาก แต่เขาตีไม่พลาดเลย สุดยอดจริง ๆ ถ้าตีกลองมโนราห์ได้

เนื้อเรื่อง

กลองแขก กลองจิ้ง และกลองอื่น ๆ ก็คงตีได้ไม่ยากนัก” ผมพูดอย่างมุ่งมั่นและ
วาดฝัน พร้อมกับหยิบโทรศัพท์จากกระเป๋าโทรศัพท์นัดหมายกลุ่มเพื่อนให้มา
รวมตัวกันเพื่อสืบสานทำนองกลองไทย

“แน่นอน ต่อไปเราจะมีคอนเสิร์ตทำนองกลองไทยให้ระหิ่มเวทีเลย” คุณ
ยายแว่วเสียงหลานพูดโทรศัพท์และมองหลานอย่างชื่นชมในอนาคตอาจจะมี “นัก
กลองมือทอง” ที่เป็นหลานยายคนนี้ก็ว่าได้

।
อำนาจเสด็จ

ละครนอก

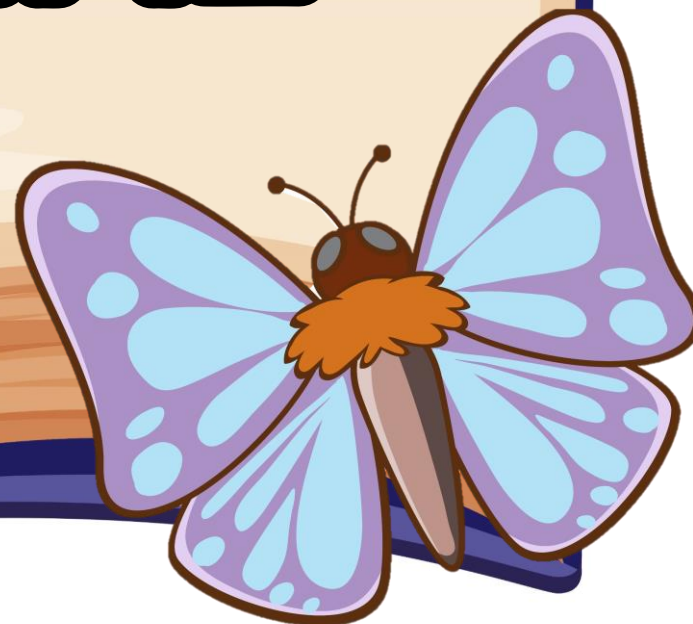
ละครนอกเป็นละครพื้นบ้านที่มีมาแต่สมัยอยุธยา ลีลาการแสดงมุ่งหมายให้ดำเนินเรื่องรวดเร็วและตลกขบขัน ไม่เคร่งครัดต่อระเบียบแบบแผนเหมือนละครใน บทประพันธ์ที่แต่งขึ้นรวบรัด ใช้ถ้อยคำพื้น ๆ มีบทเจรจา การแสดงพลิกแพลงนอกเรื่องได้ การร่ายรำกระฉับกระเฉงว่องไวสอดคล้องกับดนตรี และเนื้อเพลงที่ร้องค่อนข้างรวดเร็ว แต่ยังคงอรรถรสของความสนุกสนานไว้ เดิมผู้แสดงละครนอกเป็นชายล้วน ต่อมาใช้ตัวละครเป็นชายจริงหญิงแท้ ใช้แสดงในงานพิธี

เช่น งานมงคล งานนักขัตฤกษ์ งานมหรศพ งานรื่นเริงต่าง ๆ
แสดงได้ทุกเรื่อง เช่น สังข์ทอง ลักษณะวงศ์ สังข์ศิลป์ชัย นาง
มโนราห์ ยกเว้นเรื่องที่ละครโนใช้แสดง ได้แก่ อิเหนา ดาหลัง
รามเกียรติ์ และอุณรุท

อ่านเพิ่ม
เพิ่มความหมาย

คำศัพท์

กำมะหยี่

ผ้าชนิดหนึ่งมีขนด้านเดียว อ่อนนุ่ม เป็นมัน

งานนักขัตฤกษ์

งานที่จัดขึ้นตามฤดูกาล, งานฉลอง ซึ่งใช้ดาวฤกษ์เป็นเครื่องหมาย เช่น งานสงกรานต์ถึงวันที่ดวงอาทิตย์โคจรเข้าสู่ราศีกลุ่มดาวฤกษ์ชื่อ เมษ

งานมหรสป

การเล่นรื่นเริง มีโขน ละคร เป็นต้น

เทคนิค

ศิลปะหรือกลวิธีเฉพาะวิชานั้น ๆ

คำศัพท์

ปีพาทย์
เครื่องใหญ่

วงปีพาทย์ประกอบด้วยเครื่องดนตรีหลายชนิด ได้แก่
ปี่ใน ปี่นอก ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดเอกเหล็ก
ระนาดทุ้มเหล็ก มโหระทึกใหญ่ มโหระทึกเล็ก กลองทัด
ฆ้องโหม่ง ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่

พระพิฆเนศ

ชื่อเทพองค์หนึ่ง มีเศียรเป็นช้าง ถือเป็นเทพแห่งศิลปะ
ถ้าบูชาแล้ว ป้องกันความขัดข้องที่จะเกิดขึ้นได้

มโนราห์

ศิลปะการแสดงพื้นเมืองของภาคใต้ มีแม่บททำรำ

คำศัพท์

ลีลา

อย่างเดียวกับละครชาตรี เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า โนรา

ท่าทาง, ท่าทางอันงาม, การเยื้องกราย เช่น ลีลาการ
แสดง

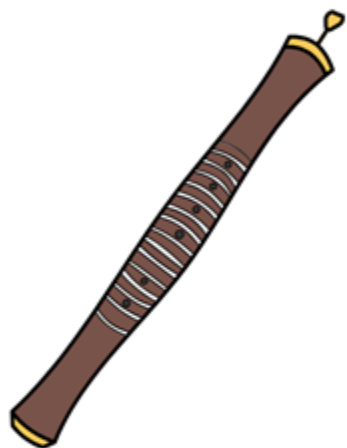
สุจิตร์

ใบแจ้งกำหนดการต่าง ๆ เช่น สุจิตร์การแสดง
มหรศพ

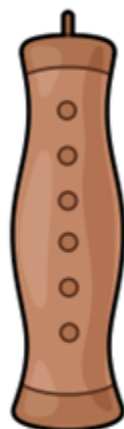
อรรถรส

ถ้อยคำที่ทำให้เกิดความซาบซึ้ง หรือถ้อยคำที่ทำให้
เกิดอารมณ์สะเทือนใจ

ปี่พาทย์เครื่องใหญ่

ปี่ใน

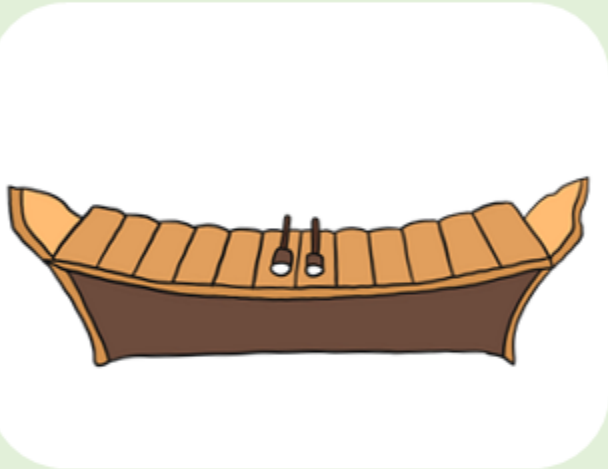

ปี่นอก

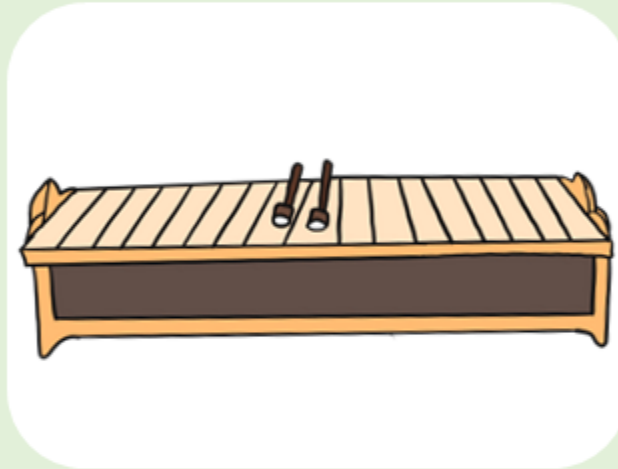

ระนาดเอก

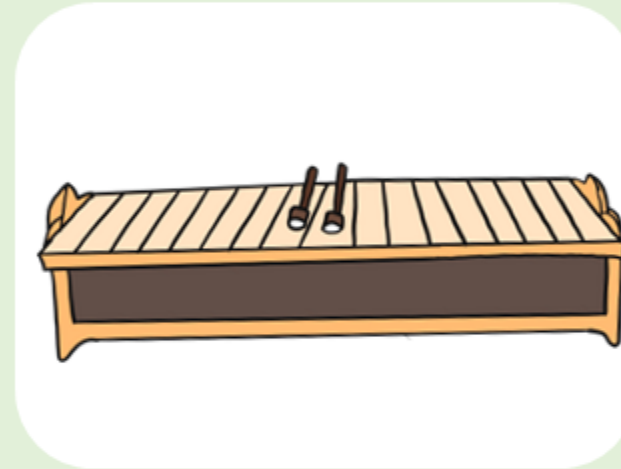
เปียพาทย์เครื่องใหญ่

ระนาดทุ้ม

ระนาดเอกเหล็ก

ระนาดทุ้มเหล็ก

ปี่พาทย์เครื่องใหญ่

ฆ้องวงใหญ่

ฆ้องวงเล็ก

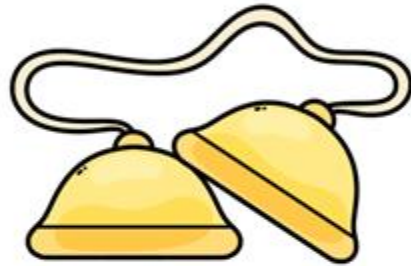

กลองทัด

ปี่พาทย์เครื่องใหญ่

ฆ้องโหม่ง

ฉิ่ง

ฉาบเล็ก

ฉาบใหญ่

ข้อใดเป็นมารยาทที่ดีในการชมการแสดง

เปิดเพลงฟังขณะชมการแสดง

ไม่นำอาหารเข้าไปรับประทาน

ห้ามถ่ายภาพขณะชมการแสดง

ห้ามส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น

ปิดเครื่องมือสื่อสารทุกชนิด

ป

อ

บ

ค.

ณ

คะ